

У овом тексту настојаћемо указати на једну историјску истину, а која се односи на одбацивање већ усвојеног компромисног референдумског питања од стране Алије Изетбеговића, тадашњег муслиманског лидера у Босни и Херцеговини. Са компромисним референдумским питањем претходно су се сагласили политички представници Срба, Хрвата и Муслимана, па и сам Алија Изетбеговић и упркос тој повољној чињеници исти је ипак имао довољно дрскости и неразумјевања за изузетно комплексну ситуацију, то јест да је тим чином БиХ и народе у БиХ осудио на рат.

Али прије него што дођемо до тог, дужни смо да укажемо на перцепцију Срба у односу на Муслимане и њихово гледиште о перспективи заједничког живота и суживота са Муслиманима у заједничкој држави Југославији. У том смислу српску перцепцију у односу на Муслимане најбоље осликава један говор тадашњег „свесрпског предсједника“ (предсједника тадашње Социјалистичке Републике Србије Слободана Милошевића.

Слободан Милошевић је у Београду 16. марта 1991. на затвореном састанку са општинским функционерима (200 предсједника србијанских општина у вези са Муслиманима (од 1993. године проглашени Бошњацима) и њиховом останку у зајединици са Србима изјаснио слиједећим ријечима цитирамо:

“Овде се ради о распаду Југославије. Тачно је да Словенци желе да се издвоје. Тачно је да и Хрвати желе да се издвоје. Али, мислим да ту не треба стављати Муслимане. Мислим да Муслимани немају интереса да се издвајају од Југославије. Што се тиче Муслимана, ту постоји у једном делу Муслимана велика индоктринација, али су наше оцене да већина Муслимана жели један добар, толерантан, културан и рекао бих, грађански, сусједски и пријатељски однос и кад је реч о српском народу и кад је реч о другим народима у Југославији. На крају крајева, и они живе у више република. Ни њима није стало до растурања Југославије, односно није логично да буде у интересу Муслимана растурање Југославије, а да не говорим о веома дубоким коренима, крвним везама и свему другом што постоји“.

Баш као што се на том састанку изјаснио Слободан Милошевић идентично томе размишљали су и Срби као народ. Срби уопће нису ни помишљали на могућност да ће тадашњи Муслимани (а од 1993. године национално прокламовани Бошњаци) тражити

Зашто је Алија Изетбеговић одбацио компромисно референдумско питање

Пише: Амир Чамџић
уторак, 14 август 2012 21:41

издвајање из Југославије, односно одвајање од Срба и Србије, односно сам излазак из тадашње заједничке државе Југославије.

Баш као што су Срби тада имали стратешки национални интерес да сви Срби живе у једној држави Југославији, Срби су логички закључивали да је и стратешки интерес Муслимана да живе у једној држави (Муслимани БиХ и Муслимани Санџака као дијела Србије и Црне Горе), а у прилог томе мишљењу су ишли и традиционално јако добри односи између Срба и Муслимана у заједничком вишевековном животу, а посебно у прилог томе је ишло државотворно заједништво Срба и Муслимана у посљедње двије Југославије (Краљевини и социјалистичкој Југославији).

Али као што се обично и дешава у српско-муслиманским односима увијек па и у овом случају се појављују интереси трећег, то јест интереси политичког Запада који је желио (а својим потезима је и потврдио своје жеље) да растури (уништи) Југославију, да завади народе Југославије, да завади и закрви браћу Србе и Муслимане и да од истих направи завађена „племена“ над којима ће по добро познатом и опробаном рецепту политички Запад владати. Нажалост вријеме нам показује колико се ова теза показала тачном.

Политички Запад је то маестрално одиграо. Свим бившим јужнословенским републикама је понудио мамац којим их је „вабио“ да изађу из Југославије а истовремено је Србију убјеђивао у неопходност очувања Југославије. Та лицимјерна игра је у потпуности уродила „крвавим плодом“ како је политички Запад и желио. Десило се оно што су и жељели, грађански рат на просторима бивше Југославије, распад државе на више малих полузависних „банана државица“а које у потпуности у сваком сегменту мање или више контролише политички Запад.

У том смислу (ка наведеном циљу) је ишло и формирање такозване Бадинтернове комисије која је била „мамац“ за растурање Југославије. Бадинтерова комисија (читај политички Запад) јесте намамила и Босну и Херцеговину да се на референдуму изјасни о изласку из Југославије и то без обзира на то што се знало да је Босна и Херцеговина специфична по својој међунационалној измјешаности и са огромном популацијом Срба као конститутивног народа а који није желио тај сценарио, то јест излазак из Југославије. Нажалост циљ политичког Запада и није био мир и истинско добро Срба и Муслимана већ им је био битан само њихов интерес и жеља да дугорочно владају над посвађаним народима и касније ратом омеђеним територијама.

Након приједлога „мамца“ за крвави излазак из Југославије од стране Бадинтерове комисије као експонента политичког Запада (аугуст-септембар 1991. године Босна и Херцеговина се нашла у једној изузетно тешкој позицији. Била је на раскрсници два пута, један је значиоостанак у Југославији у заједници са Србијом и Црном Гором, евентуално и Македонијом или кренути путем Словеније и Хрватске у одвајање од Југославије, а тиме и у грађански рат „свих против свих“ (Срба против Хрвата и Муслимана, Хрвата против Срба и Муслимана, и Муслимана од 1993. године декларисаних Бошњака против Срба, Хрвата и Муслимана сљедбеника Фикрета Абдића).

Останак у Југославији је гарантовао мир без људских и материјалних жртава, те живот Срба и Муслимана у једној држави без одвајања државним границама Срба у Србији и Црној Гори од Срба у БиХ и без одвајања Муслимана у БиХ од Муслимана у Санџаку као територији на простору Србије и Црне Горе.

Истина је да јеостанак у Југославији и заједнички живот у једној држави био у најбољем интересу и Срба и Муслимана али то није био и интерес политичког Запада који је имао сасвим друге планове а то је да влада над завађеним народима.

Ипак у циљу да се избјегне непотребни братоубилачки рат између народа у БиХ се покушало наћи компромисно рјешење а у вези са наметнутим референдумским питањем које би задовољило и Србе и Хрвате и Муслимане. Али политички Запад је и међу преговарачима од самог почетка имао „своје играче“ који су сва настојања у том циљу саботирали. Ко су били ти играчи читаоци ће једноставно доћи до закључка када прочитају овај текст до краја.

Зашто је Алија Изетбеговић одбацио компромисно референдумско питање

Пише: Амир Чамџић
уторак, 14 август 2012 21:41

У вези са наведним академик Мухамед Филиповић у својој књизи „Био сам Алијин дипломата“ у одјелку насловљеним као „Референдумска замка“ пише слиједеће:

У скупштинску процедуру уведен је приједлог за доношење Закона о референдуму о статусу наше земље [1] . у Југославији. Та одлука је била, како су касније објашњавали неки чланови делегације која је Изетбеговића пратила у Брухеллес а то ми је рекао проф. др. Ђазим Садиковић, донесена након сто је Бадинтерова комисија, која је разматрала правне аспекте случаја Југославије, закључила да постоји таква могућност и да би тада Европска Заједница могла да призна такав акт Босне и Херцеговине [

2]

. Они, који су земљу својом дотадашњом погрешном политиком довели у безизлазан положај, прихватили су се ове могућности што се каже у народу као пијан плота

[3]

. Тако је настао овај радикални, неприпремљени и у ствари недовољно промишљени потез

[4]

.

Као посљедицу, ми смо имали рат [5] . Бадинтерова комисија није могла дјеловати у том случају, те је рат ишао сасвим на наш рачун [6] .

Приједлог је имао ефекат грома из ведре неба. Настала је велика политичка криза

[7]

. Из те ситуације покушали смо потражити излаз путем компромиса између захтјева за доношење закона о референдуму и неке солуције, која би могла бити прихваћена од свих, у ситуацији када би сваки екстремни став водио директно ка сукобу који не би имао границе и који би могао земљу да доведе до катастрофе

[8]

..

Формирана је једна комисија *ад хок*, у Скупштини која је имала задатак да покуса пронаћи компромис између сасвим супротних ставова које су имале странке СДА и СДС [\[9\]](#)

. Комисија је на том питању радила два дана, непрестано водећи дискусије и покушавајући да усагласи сасвим опречне ставове. У тој сам прилици, заједно са колегом проф. др. Ивом Комшићем, имао улогу оних који су требали да покушају формулирати ставове тако да обје стране могу бити с њима задовољне а да се не доведе у питање опстанак Скупштине и легалност њеног рада (напомена Скупштина Републике БиХ) , те да не дође до опћег расула у цијелом политичком и државном систему и рата, као његове логичне конзеквенције

[\[10\]](#)

. Заједно са колегом Комшићем и уз пуну сарадњу лидера свих странака, јер смо у почетку рада комисије захтијевали да, због важности питања о којима ће комисија разговарати и доносити приједлоге одлука, обавезно у њеном раду узму учешће сви тадашњи лидери парламентарних странака, што су они и учинили.. Тако су особито велику помоћ у покушајима налажења рјешења за настали спор давали и

Нијаз Дуракови

ћ и

Расим Кади

ћ и тадашњи шеф парламентарне групе и један од шефова Странке реформиста Сејфудин Токи

ћ. Након два дана веома исцрпљујућих расправа, изгледало је да смо дошли до компромисног рјешења. Рјешење се темељило на компромису да референдум буде проведен на цијелој територији земље и уз учешће свих њених грађана и народа, али да се не поставља изричито питање о томе јесу ли испитаници, који одговарају у референдуму, за независност земље, како је првобитно било предложено, него да кажу какав би статус БиХ највише привилегирани и дали му највећу подршку

[\[11\]](#)

. Тако би сам референдум могао бити у Скупштини БиХ прихваћен, могао би бити сасвим легалан, јер би у њему узели учешћа грађани свих народности

[\[12\]](#)

, али не би изричито индицирао могућност одвајања наше земље од Југославије, него би дао слику мишљења наших грађана о том питању. Тако би Скупштина лакше, и са већом дозом легитимитета о том питању, могла да одлучује. Најзад, други дан разговора, касно у ноћ смо дошли до солуције против које нису имали ништа ни до тада потпуно супротстављени Алија Изетбеговић и Радован Караџић

[\[13\]](#)

. Изгледало је да је наш напор уродило плодом. Наравно, да су представници свих осталих странака, ХДЗ-а, СДП-а, реформиста, МБО-а, либерала, Грађанске демократске странке и чак Српског покрета обнове, били за тај споразум. Сви су с радошћу и олакшањем дочекали текст на који ни два главна опонента (напомена СДС и СПО) нису имали никакве

Зашто је Алија Изетбеговић одбацио компромисно референдумско питање

Пише: Амир Чамџић
уторак, 14 август 2012 21:41

[19] [http://www.balkaninsight.com/en/story/14082012-aliya-izetbegovic-rejects-compromise-referendum-question](#)